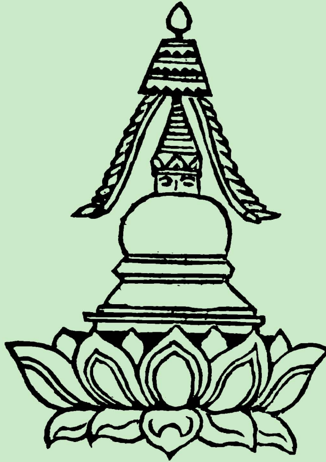
रवि शाक्य, इखाछेँ, यल

येधर्मा गाथाया

[अर्थ सहितं]

(श्री स्वयम्भू शर्ण)

लेखक :
बज्राचार्य पं. रत्नबहादुर

रवि शाक्य, इखाछें, यल

ये धर्म गाथाया

[अर्थ सहितं]

लेखक :

बज्राचार्य पं. रत्नबहादुर

बुबहाल धपगाल, त:ज यल ।

प्रकाशक :

गुणरत्न शाक्य

नकबहिल टोल, खाछें यल ।

संरक्षक :

पूर्णबहादुर बज्राचार्य

बुबहाल धपगाल, त:ज यल ।

नेपाल सम्बत् १०९३ बिक्रम सम्बत् २०२९

मू. ।७८

प्रकाशक :
गुणरत्न शाक्य
नकबहिल टोल, खाछें यल

प्रथम संस्करण २०००

थाकू:—
बागमती छापाखाना
गाबहाल टोल, वनबहाल यल ।

प्राक्कथन

सम्यक्संबोधि ज्ञानं विभूषित जुया बिज्याह्म,
निपा तुंति दुपि मध्ये श्रेष्ठह्म,
श्री शाक्यमुनि बुद्धयात साष्टाङ्ग प्रणाम।

प्रिय पाठक महानुभावपिं !

दँ बदं मदुवं हानं छलपोलपिनिगु समक्षे थुगु 'ये धर्मा गाथा' नामक सफू पिकया देछाय् दुगुलिं लय् तायगु छगू स्वाभाविकगु खँ खः।

थुगु 'ये धर्मा गाथा' स्वेबले चिकिचा ह्लाकगु गाथा जूसानं बुद्धया सम्यक्वाणि पिज्वगु बुद्ध बचन मध्ये बौद्ध दर्शन दुथ्याना च्वंगु सर्वश्रेष्ठगु गाथा खः।

छगू समये श्री शाक्यमुनि बुद्ध वेणुबन महाबिहारे बिहार याना बिज्यागु इले छन्हु छुं दिन न्ह्यो प्रब्रजित जुया बिज्याह्म अश्वजित भिक्षु भिक्षाटन यायां राजगृहया लँय् बिज्याना च्वंबले (उपतिष्य) शालिपुत्र परिब्राजकं व सुशान्त दान्त शौम्य श्रमण अश्वजितयात यानंनिस्यें खन। अले शालिपुत्र परिब्राजकं बिचारयाना बिज्यात कि–हुँ बिज्याह्म शौम्य श्रमणयागु ज्ञान अबश्यनं बिरज बिमलगुहे ज्वीमा धैगु मने तया अश्वजित या भिक्षाटन याय्गाका लिहाँ बिज्याय् त्यंबले शालि-

पुत्रं अश्वजितया न्ह्योने बिज्याना बिनम्र पूर्वक थथे न्यना बिज्यात ।

हे आयुष्मान ! छःपिनिगु धर्म छु खः ? छःपिनि गुरु सु खः ? जित आज्ञा दय्का बिज्याहुँ धका न्यना बिज्याबले अश्वजित भिक्षुं लिसः बिया बिज्यात । जिमि गुरु शाक्य कुलया मणि गौतम बुद्ध खः, जिमि गुरुं कना बिज्यागु धर्म थ्वहे खः कि न्यना बिज्याहुँ ।

"ये धर्मा हेतु प्रभबा हेतुस्तेषां स्तथागतः
ह्यबदत्तेषां च योनिरोध एवंबादी महाश्रबणः"

थुगु गाथा न्यने मात्रनं शारिपुत्र परिब्राजक अत्यन्त हर्षयाना थुलथुल आयुष्मान् ! छःपिनिगु संक्षिप्त बचन याकें जि अत्यन्त प्रभाबित जुल धका बिनम्र पूर्वक अभिबादन याना थः हितैषि मित्र (कोलित) मौद्गल्या यनयात नापला बिज्यात ।

हे मित्र मौद्गल्यायन ! झीत बिरज बिमलगु धर्म उपदेश बिया बिज्याइम्ह शास्ता गुरु लुल, नु याकनं सञ्जय परिब्राजक याथाय् वना बिदा कावने धका निम्हं संजय परिब्राजकया आश्रमे वया थथे धैबिज्यात– हे संजय ! जिपिजा गौतम याथाय् वना प्रब्रजित जूवने त्यल, छिपिनं वेसा वा, जिपिजा वन । अले इपिनाप

अनच्वंपि २५० म्ह परिब्राजकपिन वेणुबन पाखे स्वया नापं वन। वेणुबने थ्यनेवं श्री शाक्यमुनि बुद्धयात साष्टांग प्रणाम याना जिमितनं प्रब्रजित याना बिज्याहुँ धका बिनम्र पूर्वक बिनति यात।

श्री शाक्यमुनि बुद्धं उखुनुया दिनेहे शालिपुत्र तथा मौद्गल्यायन सहित (२५०) परिब्राजकपिन्त प्रब्रजित याना बिज्यात। थुपिं शालिपुत्र व मौद्गल्यायन बुद्धया जीवन पर्यन्तं अग्रश्रावक जुया श्रावक, प्रत्येक, महायान तकया धर्म देशना न्यना वयाच्वंगु बौद्धधर्म सम्बन्धि पुस्तकं न्ववाना च्वंगु दु। नाप थुगु 'ये धर्मा गाथा' अपालं बौद्धग्रन्थे पुस्तक समाप्ती उल्लेख जुयाच्वंगु दु।

प्रस्तुत पुस्तकया च्वमि जिम्ह पूज्य पिता बज्राचार्य पं. रत्नबहादुरजु खः। थुगु 'ये धर्मा गाथा' बौद्ध धर्मप्रति अगाढ श्रध्दाभावदुपिं महानुभावपिनिगु लागी अततन्त उपयोगी ज्वी धैगु खना।

अन्तय् थुगु पुस्तक पिकाय्त मागु आर्थिक अबिभार कुबिया प्रकाशक जुया बिज्याम्ह श्री गुणरत्न शाक्ययात जिगु दुनुगलंनिस्यें धन्यबाद दु। अस्तु—

पूर्णबहादुर बज्राचार्य
बुबहाल धागाल, तःजःयल।

हे गुरु बुद्ध

हे गुरु बुध्द छलपोलया शरणे,
दण्डवत जिमिसं छलपोलया चरणे ।
छलपोल गुरु करुणाया खानि,
प्राणिजन पिन्त दया तयेगु बानि । ॥ १ ॥

थ्व भब चक्रे गुलि दु प्राणि,
प्राणिापनि जुया बिज्याकम्ह स्वामि ।
याय छलपोलया पूजा अज्ञानि,
श्रध्दा जिमि फुथ्ये धूपदीप आदि । ॥ २ ॥

यायत्यना बिनति जिपिं अज्ञानी,
क्षमा यायमाल अपराध आदि ।
गन गन बुध्दया उत्सब याय्गु बानि,
आमिगु धर्म खना अनुमोद यामि । ॥ ३ ॥

हे गुरु बुध्द जिपिं पापि तेत,
धर्मचक्र यावने मोक्षगति वेत ।
प्रार्थना याना तथागत पिंके,
कल्पकल्प बिज्याहुँ निर्बाण मजुस्ये । ॥ ५ ॥

थुगु अस्तुतिया छुं पुण्य दतसा,
जुयावेमा बोधिचित्त सर्वसत्व प्राणिया
प्राणिपिनि पवीमा दुःखया भय,
इति श्री जगत प्राणिया जय । ॥ ५ ॥

बज्राचार्य पण्डित रत्नबहादुर
बुबहाल टोल धपगाल, त:ज यल ।

ॐ नमोरत्नत्रयाय ॥

ये धर्मा हेतुप्रभवा
हेतुस्तेषां तथागत ।
ह्यबदत्तेषां चयोनिरोध
एवंबादी महाश्रवणः ॥

—अस्यार्थ—

येधर्मा इति. ये धर्माः यंकारेण वायुः अकारेण चन्द्रः ईंकारेण कामः वायुचन्द्र कामात्मकाधर्माः हेतुप्रभवाः महाशून्ये ॥

बायु, चन्द्र, काम, थ्व स्वंगूयात आत्म धर्म धाये, थ्व धर्म धयागु संसार छु? हेतु प्रभवाः-हेतुनं उत्पत्ति जुल महाशून्ये । आकाशे अनाधारे वायुरुत्पन्न महाशून्य-अनाधार आकाशेबायु उत्पन्न जुल । सांसारिक हेतु वायु-संसारिक हेतु धाये । चन्द्रोऽपिकामधेतु-चन्द्रमां काम हेतु ।

कामादिभिर्जन्ता ल्हाद्कत्वात्-काम आदि जन लोकयात सुख बिया च्वंगु। तत्र अनाधारे मनसि काम उत्पन्नः-उगु अनाधारगु मनस काम उत्पत्ति जुल। प्रवृत्ति हेतुः-प्रबृत्ति धैगु छु धासा-जन्म, जरा, मृत्यु,-जन्म ज्वोगु, बुढ़ाज्वोगु, मृत्यु ज्वोगु। तस्य हेतुः-थ्व स्वतायात प्रबृत्ति हेतु धाय्। तेसर्वे हेतु प्रभवाः-थुपिं सकलें हेतुन उत्पत्ति जुल। प्रवृत्ति निवृत्ति ततो बायु रुत्पन्नः-प्रबृत्ति निबृत्ति धयागुलिं बायु उत्पत्ति जुल। बायु हेतुतोग्नि-बायुया हेतुनं अग्नि उत्पत्ति जुल। तत् हेतुतोजलं-अग्निया हेतुनं लंख उत्पत्ति जुल। पृथ्वो हेतुतोजलं-लंखया हेतुनं पृथ्वो उत्पत्ति जुल। सुमेरु हेतुतो पृथ्वी-सुमेरु या हेतुनं पृथिबि उत्पत्ति जुल। स्वर्ग हेतुतो सुमेरु-स्वर्गया हेतुनं सुमेरु उत्पत्ति जुल। देबहेतु सुमेरु-देबया हेतुनं सुमेरु उत्पत्ति जुल। अमृत हेतु देवा-अमृतया हेतुनं देब उत्पत्ति जुल। मृत्यु हेतु अमृत-मृत्युया हेतुनं अमृत उत्पत्ति जुल। जन्म हेतु मृत्युः-जन्मया हेतुनं मृत्यु जुयगु। तेषांहेतु स्तथागत - थुगु हेतु यात तथागत

धाये । यथायेन प्रकारेण आगत-गुगु प्रकारं जन्म जुयावल । तथातेन प्रकारेण गत स्तथा गत-थुगु प्रकारं मरण जुया वंगु यात तथागत धाये। आकाशे मेघवत्-आकाशे सुपांवथें । तेषां प्रवृत्तिहेतु भवानां धर्माणां-थुगु प्रबृत्ति हेतु नं उत्पत्ति जूगु धर्मयात । संसारिकाणां योनि-रोध-संसारिक धर्म धाय् । निरोध धैगु संसार चक्र हितुहिला च्वंगु । बंधन निवृत्यात्मक-बंधन यानातःगु गुम्हसिया निवृत्ति आत्म लिचिला । एत-त्सद्धर्म हि-प्रबृत्ति निर्बाण वनेगु सद्धर्मया कथा । निश्चिसं अवदत्-निश्चयनं आज्ञा दयेकल ॥

अविद्यादिकान्-अबिद्या आदि:-संस्कार, मिथ्यादृष्टि, नामरूप, षडायतन, संस्पर्श, बेदना तृष्णा, उपादान, भब, जाती, जरा, मरण । थ्व द्वादशाकार धर्मचक्रया कथा । हेतु प्रभवान्-हेतुनं उत्पत्ति जुल । धर्मा निरुध्य-थुगु धर्म संसारयात निरोध धाये । आर्य्याष्टाङ्गादिकं मोक्ष प्रापक-आर्य्याष्टांग मार्ग आदिं च्याग् शीलयात पालन याना मोक्ष वनेगु तधंगु धर्म । सम्यक् दृष्टि, सम्य वसंकल्प,

सम्यक् बाक्, सम्यक् आजीब, सम्यक् व्यायाम, सम्यक् स्मृति, सम्यक् समाधि । थ्व च्याता प्रकारया उपोषध बृतआदि सद्धर्म । चराम्यहं चरथ यूयंम्ितिवा -सद्धर्मस चलेयाना निर्बाण पद लायगु । महा श्रवणः श्रवण नायकः-महा श्रवण धयाम्ह महा श्रवणया नायक जुया बिज्याकम्ह । शाक्यराट्— श्री शाक्यसिंह भगवानं । एवंवादी—एबं धाये थुगु कथं । वादि - आज्ञा दयेकल ।

इत्येक पक्ष ॥ १ ॥

यद्भ्रा हेतुस्तेषां स्तथागत इति हानं उलि हेतुया कारणं उत्पत्ति जूगु तथागत धाय् । तेषां हेतु भवानां संसारिकाणा-थुगु हेतुया कारणं संसार उत्पत्ति जुल, संतानया कारणं भोग उत्पत्ति जुल । धर्म्माणां अपि तथागतः - धर्म धयागु षट्गति संसारयातनं तथागत धाय् । बुद्धयात भगवान् धाय्, गथ्ये धाःसा-निवृत्यात्मकः-निर्वाण जुया बिज्याकम्ह । सम्यक्संबुद्ध महाबैरोचनः सम्यक्संबुद्ध नाम महाबैरोचन बुद्ध । पुजःस्वधर्वसिकानलेन प्रबृत्ति धर्म छु इता चयाका तयागु मतया स्वरूपं तेज प्रबृत्ति जूगु । पंचज्ञानात्मका स्तथागतान्-पंच ज्ञानया आकारणं पंचबुध्द उत्पत्ति जुल । निर्म्मि तवान्-संसार दय्केया कारणे । तैरपिः समन्त भद्राद्यः - थनंलि समन्त भद्र आदि बज्रपाणि, रत्नपाणि, पद्मपाणि, बिश्वपाणि । पंचात्मजा-त्मानसा - न्यम्ह मानव पुत्रयानां । बोधिसत्वा निर्म्मिता-बोधिसत्व दयकेया कारणे सृष्टि यात । तत पद्मपाणिनाम्ना बोधिसत्व-थन पद्म-पाणिनाम बोधिसत्वं । त्रिगुणाभिज्ञः पंचात्मकः

सत्-लोक संसर्जन धैगु समाधि याना । ब्रह्मादयो निर्मिता:-संसार दयकेया कारणे वृम्हा आदि सृष्टि यात । ततः सांसार प्रवृत्ति रागता:- थन संसार प्रबृत्ति जुल । तस्मात्तथागत एव हेतुः-थुगु तथागत हेतु जुल ।

इति द्वितीय पक्ष ॥ २ ॥

यद्धा ये धर्म्मा:—हानं अधर्मं धयागु। अकार प्रश्लेषान्—अकार प्रश्लेषण याना। हिंसालोभा द्यापाप: हिंसा लोभ आदिं दक्व पाप। तेपि हेतु प्रभवा:—थ्व दक्व हेतुनं उत्पत्ति जुल। क्रोध प्रभवा हिंसा कायकं त्रिविधं कर्म इत्यादिं-हिंसा याय्‌गु, शरीरं याय्‌गु पाप स्वता ३, प्राणिपिन्त हिंसा याय्‌गु। अदत्तादान-अदत्तादान काय्‌गु। कामभिथ्याचार—परस्त्री मिथ्याभोग। मन्त शिक्षा, वाचिक पाप, पैशुन्य, फस्ताखँ ल्हाय्‌गु। बिघातमूला-छोखँबुखँ ल्हाना ज्वीगु। क्रोध मूला-छाक वचन तया ज्वीगु। मनोरथविघा-तिनो—जाना चवंपिन्त फाया बीगु। मानसिक पाप धैगु—अभिध्या-मेवया धन द्रव्यस लोभ याय्‌गु। व्यापाद-मेवयात द्रोह याय्‌गु। मिथ्यादृष्टि, नास्तिभाव। इत्याद्यो धर्म्मा:—थुलि आदिं अधर्म धयागु। हेतुसंभवा—हेतुया कारणं उत्पत्ति जुल। तेषांहेतुस्तथागत:-थुगु हेतुयात तथागत धाये। तथा पूर्व प्रकारेणैवागत:—थ्वथें न्हापायागु

प्रकारं तथागत उत्पत्ति जुल। तेषांम्धर्म्माणां निरो
ध बंधनं-थुगु अधर्म यात बंधन याना। दशाकुश
लानि बंधन-दशा कुशल इत्यादिं पापयात बंधन
याना। अवदत् महाश्रवणः-महाश्रवण जुया
बिज्याकम्ह श्री शाक्यसिंह भगवानं आज्ञा दयका बि-
ज्यात। यस्तथागतस्तथता क्रमेण आगतः
तथागत धाय्, तथता धैगु क्रमनं बिज्याकम्ह।
तथता नाम—शून्यताज्ञान, तथता धैगु शून्यताज्ञान
बिचार याना। तविचार्य्य लौकिक लोकोत्तर
ज्ञानमवाप्य-लौकिक लोकोत्तर धैगु थ्व निता
बिस्तार पूर्बकं ज्ञानया खँ सीका। पारमिताद्धि-
दान पारमिता आदिं दश पारमितास चले याना
बिज्यात।

दशपारमिता धैगु गथ्येधाःसा-न्हापा न्हापा जुया
बिज्याकम्ह सकल भगवान् तथागत मुनिश्वरपिसं थ्व
संसार धैगु अनित्य दुःख धका सीका वको माया त्याग
याना राज्य मुलुक धनसंपत्ति छेँ बुँ पुत्र-पुत्री आदि
थवगु शरीरया लाहि आत्मा समेतं त्यागयाना सर्बसत्व
प्राणियात समान खना दया करुणा तया प्राणिपिसं

गुगु गुगु इच्छा याना फोन उम्हसयात उगु उगु बस्तू इच्छा पूर्णज्वीक दान याना बिज्यात, थथिगु दान पार मिताया बलं बुध्द भगबान्पिं सकलें अनित्य दुःखगु संसाररूपि सागर समुद्रं पार जुया थाहां बिज्याना महा मोक्ष सुखलाना बिज्यात । थ्व दान पारमितास चले याय्गु स्वंगू कंठ दु । छुछुधाःसा—इच्छादान, ज्ञानदान, धर्मदान, इच्छा दान धयागु थःके दुगु थमं फुगु पात्र बिचार याना अन्न बृहि वा जाकि आदिं अन्न बस्त्र तिसा वस क्ष॑ बु॑ धन द्रब्य मिखां खने दुगु बस्तुयात त्यागयाना बीगु ।१। हानं ज्ञानदान धैगु थमं सयका तयागु सीका तयागु ज्ञान गुण बिद्या आखः स्यनाबीगु इलम ज्या स्यनाबीगु आदिं थः सःगु गुण प्रकाश याना बोगु ।२। हानं धर्मदान धयागु गथ्येधाःसा—थ्व संसारे च्वनाच्वंपिं षट्गति देब दैत्य मनुष्य तिर्यक प्रेत नरक थ्वते खुगू गतिस बासयाना च्वंपिं जन्मजन्मान्तरयापिं मां-अबुपिगु दुःख लुमंका अमि याकनं थःथःगु दुःख छुते जुया बोधिज्ञान लाना सुखाबति भुवनस बास लाय्मा धका बोधिचित्त उत्पत्ति याना त्रिरत्न बुध्द बोधिसत्व पिनिगु शरणे च्वना जपतप ध्यान समाधि पाठ पूजा दानप्रदान याय्गु याका बीगु याना च्वनेगु भिगु कर्मया

फल सुख दःखं प्राणियात तोतेगु।३। थुगु प्रकारं दान याना बिज्यागु पुण्यया जोरं बुध्दपिं तरेजुया थाहां बिज्याना महामोक्ष सुखलाना बिज्यात। थ्वहे दान यायगुली जक अधिक रसयाना बिज्यागुलिं थ्वसपोलपिं सकलें नरसिंह जुया बिज्यात। हे सकल सभालोकपिं! न्हापा२ पूर्बजन्मे जन्मजन्म पतिकं जिनं आपालं दुष्कर चर्या याना थःगु शरीरया लाहि आतमा समेतं दानयाना वया, थुगु दानपारमिताया पुण्यया बलं थुगु जन्मस मनुष्य मध्ये सिंह जुया जन्मजुया अनुत्तराया सम्यक्संबोधि ज्ञान लाना बुध्द पद लानागु जुल। अथ्यया कारणे थुगु दान धर्म धयागु तःधंगुहे खः यायमागु हे खः धका श्रध्दा भाव तया सुनां थुगु दानबलया खँ शब्द मात्र सुनां न्यनी उम्ह मनुष्य लिपास कारुणिकस्यपुर धयागु असंख्य दया करुणां संयुक्त जुया शुभ कल्याण जुया च्वगु सहरे जन्म कावनी।१।

हे सकल सभा लोकपिं! हानं न्हापा न्हापा जुया बिज्याकपिं सकल बुध्द तथागतपिं शीलपारमितायागु बलं तरे जुया बिज्यात। गथ्येधाःसा—दशाकुशल आदि

संपूर्ण पाप कर्मयागु ज्या मत्योगु धा:क्व तोता थ:गु मन्‍ लुया वयाच्वंगु राग, द्वेष, मोह, काम, क्रोध, लोभयात नाशयाना चक्षु श्रोत्र घ्राण जिह्वा काय आदि दशइन्द्रय यात चिना थ:गु बशेतया बराबर पचशीले अष्टशीले दश शीले च्वना केवल शील स्वभाव भिंका मन इन्द्रिययात चिना शान्त जुया च्वानंन्हिनं शीलपारमितास चलेयाना बिज्यागु पुण्यया बलं बुध्द भगवान्पिं सकलें दु:खरूपि संसारं पार जुया महामोक्ष सुख लाना बिज्यात । हानं थ्वहे शील पारमितास जक चलेयाय्गु अति रस याना बिज्यागुलिं नरधयापिं मनुष्यमध्ये सिंहजुया बिज्यात । हे सकल सभालोकपिं जिनं न्हापाया जन्मजन्मान्तर पतिकं थ्वहे शीलपारमितास जक चलेयाना पाप तोतेगु नियमे च्वना शील स्वभाव भिंका वया, शीलपारमितायागु पुण्यया बलं थुगु जन्मे मनुष्य मध्ये सिंहजुया अनुत्तराया सम्यक्संबोधि ज्ञान लाना भगवान् धाय्का च्वना । अथ्ययानिंतिं थ्व शील स्वभाव धयागु महा त:धंगु ख: झीसनं शीलयात पालन याना भिंकेमागु हे ख: धका निश्चय याना श्रद्धा भावतया थुगु शीलपारमिताया खँ शब्द मात्र सुनां न्यनो उम्ह मनुष्य लिपास असंख्य करुणा दया आपालं शील स्वभाव शुध्द जुयाच्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म जूवनी । २।

हे सकल सभालोकपिं ? ह्मानं न्हापा न्हापा जुया बिज्याकपिं सकल तथागतपिं क्षान्तिपारमितायागु बलं तरेजुया बिज्यात। गथ्येधाःसा–थः दाजुकिजा भाइबंधु इष्टमित्र पासाभाइपिं आदिं सकल लोकजनपिसं न्ह्याह्म सिनंहे जूसां थःगु द्वंगु छुंहे मदेक थःत न्ह्यागुं अपराध याःसां न्ह्यागुं गिजेयासां बोबिया श्रापहें बिलधा सां दुःख कष्ट विल धाःसां उह्म मनुष्य नाप क्रोध अहंकार याना ल्वायगु ख्यायगु तोता सहयाना क्षमा धर्म च्वना थःके मने उत्पत्ति जुयावगु क्रोध अहंकार तंयात नाश याना न्ह्याह्मस्यें न्ह्यागुं अपराध यासां सहयाना क्षमा याना बिज्यागु क्षान्ति पारमितायागु बलंहे जन्म मरण ज्वोम्वाक दुःखया सागरं पारजुया महामोक्ष सुखलाना बिज्यात। ह्मानं थ्वहे सहयाना ज्वोगुलीहे जक अधिक रसयाना अभ्यासयाना बिज्यागुलिं नरमध्ये सिंहजुया बिज्यात। हे सकल सभालोकपिं न्हापा न्हापा पूर्बजन्मे जन्मजन्मान्तर पतिकं जिनं थ्वहे सहयायगु क्षमा धर्म च्वना न्ह्याह्मस्यें न्ह्यागु अपराध यासां सुनापं मल्वास्यें स्वैतनं प्रहार मयास्ये थःकेच्वंम्ह क्रोध अहंकार तँयात ज्ञानरूपी खड्गं प्रहार याना फुका अज्ञानि जुयाच्वंपिं शत्रुया उपरे दया माया तया सहयाना वयागु क्षान्ति

पारमितायागु बलं थुगु जन्मस शाक्य कुलया सिंह जुया शाक्यमुनि तथागत धाय्का चवन, अथ्यया कारणे थ्व क्षान्ति धयागु सहयाय्गु क्षमा धर्म धयागु महा तःधंगु हे खः झीसनं धरे याय्मागु हे खः धका श्रद्धा भाव तया सुनां थुगु क्षान्ति बलयागु शब्द मात्र न्यनी उह्म मनुष्य लिपास क्षमा धर्म संयुक्त जुया चवंगु कारुणि कस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।३।

हे सकल सभा लोकपिं ? हानं न्हापा न्हापा जुया बिज्याकपिं सकल तथागतपिं थ्व हे बीर्य्य पारमितायागु बलं तरे जुया बिज्यात । गथ्ये धाःसा—थःगु चित्तं बिबेक बिचार याना कल्पना यानागु न्ह्यागुहे ज्या जुल धाःसां सिद्ध याय्गु भिंगु कल्पना याना आरम्भ याय् धुंगु ज्या सिद्ध मजुवं बिचे दिना मछ्वेगु न्ह्यागु ज्यायागु मार वःसां सीका सहयाना ज्या सिद्ध याय्गु हानं थःगु मने आलस्य जुया शरीर थक जुया वै, थःगु मने थःथमंनतुं अने अनेगु संखा लुया वै उगु बखते भित्रि दुनेयाह्म मारबल धका सीका थ्व ज्याजा सिद्ध मयास्यें तोते मखु धका निश्चय याना गुरु श्री त्रिरत्नयात स्मरण याना कार्य्य

सिध्द याय्‌गुलो उद्योग याना सम्पूर्ण कार्य्य सिध्द याना, अनित्य संसारयागु दुःखं छुतेजुया जन्ममृत्यु ज्वोम्वाक महामोक्ष सुखलाना थाहां बिज्यात । हानं थ्वहे बोर्य्य पारमितास अभ्यास याय्‌गुलो अधिक रसयाना बिज्यागुलि नरमध्ये सिंह जुया नरसिंह धाय्‌का बिज्यात । हे सकल सभालोकपिं ? न्हापा न्हापा पूर्व जन्मस जन्म जन्मान्तर पतिकं जिनं थ्व बोर्य्ययात धारणा याना कार्य्यं दक्व सिध्द याना वया, हानं थ्वहे थुगु जन्मेसं थ्व बोर्य्य पराक्रमयागु बलं मार पापि कृष्ण बन्धुयात त्याका अनुत्तर सम्यक्संबोधि ज्ञान लाना बुध्दपद लानागु जुल । अथ्येया कारणे थ्व बोर्य्य पारमिता धयागु महा तःधंगु हे खः धका सोका श्रध्दा भावतया शब्द मात्र सुनां न्यनी, उह्म मनुष्य लिपास असंख्य शुभ कल्याणजुया दक्व बोर्यबलं पुरे जुयाच्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।४।

हे सकल सभालोकपिं ? न्हापा न्हापा जुया बिज्याकपिं सकल बुद्ध तथागतपिं ध्यान पारमितायागु बलंहे तरे जुया विज्यात । गथ्येधाःसा—श्री ३ त्रिरत्न बुद्ध धर्म संघ आदिं गुरु डाक-डाकिनी बाह्य गुह्यापिं सकल ईश्वरपिनिगु ध्यान याना रात दिन समाधियोग

याना बिज्यागु सकल ईश्वरपिनिगु ध्यान समाधिया बलं सकल तथागतपिं दुःखया सागरं तरे जुया महामोक्ष सुख लाना बिज्यात। हानं थ्वहे ध्यान समाधि याय्गुली जक अधिक रस याना चलेयाना बिज्यागुलिं मनुष्य मध्ये सिंह जुया नरसिंह धाय्का विज्यात। हे सकल सभालोकपिं ? न्हापा २ पूर्बजन्मस जन्मजन्मान्तरे जिनं थथेहे श्री त्रिरत्न आदिं सकल ईश्वरपिनिगु ध्यान समाधि याना वयागु बल थुगु जन्मस सर्वज्ञबुद्ध धाय्के धुन। अथ्थेया कारणे थुगु प्रकारं ध्यान समाधि याय्गु असंख्य महा तःधंगु हे खः ज्ञीसनं याय्मागुहे खःधका सीका श्रध्दा भावतया निश्चय यामा सुनां थुगु ध्यान पारमिता गाथायागु शब्द मात्र न्यनी उह्म मनुष्ययात लिपते तःधंगु ज्ञान लाना सकल ध्यान बलं पुरे जुया च्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी।५।

हे सकल सभालोकपिं ? हानं न्हापा न्हापा जुया बिज्यापिं सकल संबुध्द भगवान्पिं थ्वहे प्रज्ञायागु बलं तरे जुया बिज्यात। गथ्थेधाःसा—संसारे असंख्य कोटान् कोटि ज्ञानदु, थुलि मध्येस महा तःधंगु मुख्य ज्ञान धयागु बिबेक बिचार याना ज्यूगु मज्यूगु खःगु

मखुगु सीका ज्या याय्गु । ह्मानं थ्व संसारे हेतु प्रत्यय जुयाच्वंगु थुगु प्रकारं हेतु निरोध ज्वीगु थुगु प्रकारं धका सीकेगु, थुगु प्रकारं प्रबृत्ति मार्गयागु धर्म व निबृत्ति मार्गयागु धर्म थुगु कथं धका सीकेगु । ह्मानं शून्यता आदिसं पूर्ण हेतु तत्व थथ्ये थथ्ये धका स्यूगु यात प्रज्ञा धका धाई । थुजोगु प्रज्ञायागु बलं न्हापा २ जुया बिज्यापिं सकल बुद्ध भगवान्पिसं सर्वज्ञता फल लाना जन्ममरण ज्वीम्वाक भिन्नकं दुःखरूपी अनित्य संसारं पार जुया तरेजुया बिज्यात, महामोक्ष सुखया खानि जुया बिज्यात । ह्मानं थ्वहे प्रज्ञाज्ञाने हे जक अधिक रस याना कोशिश याना बिज्यागुलि नरमध्ये सिंह जुया नरसिंह धाय्का बिज्यात । हे सकल सभा लोकपिं ? न्हापा न्हापा पूर्बजन्मे जन्मजन्मान्तर पतिकं जिनं थ्वहे बिचार बिवेक याय्गुली निपुण जुया प्रज्ञा पारमितास चलेयाना वया, ह्मानं थुगु जन्मेनं बोधिबृक्ष सिमाया क्वेच्वना खुद तक तपस्या याना थ्वहे बिवेक बिचार याय्गुली लगेजुया थ्वहे प्रज्ञायागु बलं अनन्त कोटि मारयात त्याका अनुत्तर संम्यक्संबोधि ज्ञानलाना सर्वज्ञ जुया तथागत पद लानागु जुल । अथ्येया कारणे थ्व प्रज्ञोपाय बिवेक बिचार याय्गु ज्ञान प्रज्ञापारमिता

धयागु असंख्य महा तःधंगुहे खः थुगु महाज्ञानजा झीसनं लाय्मागु खः धका निश्चय याना श्रध्दा भाव तया थुगु प्रज्ञा बलयागु खँ शब्द मात्र सुनां न्यनी, उम्ह मनुष्य लिपास असंख्य करुणावान् जुया सर्वज्ञ ज्ञानं पुरे जुयाच्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।६।

हे सकल सभालोकपिं ? ह्यानं न्हापा न्हापा जुया बिज्यापिं बुध्द भगबान्‌पिं सकलें उपाय पारमितायागु बलं तरे जुया बिज्यात । गथ्येधाःसा-श्री बिपश्वी आदि दीपंकर तथागतपिसं पूर्वजन्मे जन्मजन्मान्तर पतिकं सर्बसत्व प्राणिपिन्त उध्दार याय्‌गु स्वस्ति कल्याण जय याय्‌गु उपाय सिबाय मेगु छुंहे उपाय मया, सध्दर्म बोधिज्ञाने चलेयाय्‌गु उपाय जक याना बिज्यागु बलं दुःखरूपी संसारं तरेजुया महामोक्ष सुखलाना बिज्यात । ह्यानं थ्वहे भिगु उपाय याय्‌गुली जक न्हिथंन्हिथं उद्योग याना बिज्यागुलिं नरमध्ये सिंह जुया बिज्यात । हे सकल सभालोकपिं ? जिनं न्हापा न्हापा जन्मे जन्मजन्मातर पतिकं सत्‌मार्ग जक उपाय याय्‌गुली उद्योग याना वयागु बलं थुगु जन्मस बोधि-

ज्ञान लाना सुगत धाय्का च्वना । अथ्येया कारणं थ्व उपाय धयागु महा तःधंगु ज्ञोसनं धर्मं फक्व चाक्व जिक्व उपाय याय्मागु खः धका सोका श्रद्धा भाबतया सुनां उपाय बलयागु खँ शब्द मात्र न्यनो, उह्म मनुष्य लिपास उपाय बलं पुरे जुयाच्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।७।

हे सकल सभालोकपिं ? न्हापा २ जुया बिज्यापिं सकल बुद्धपिसं थ्वहे प्रणिधान बलया प्रभाबं तरे जुया बिज्यात । गथ्येधाःसा—वसपोलपिसं जन्मजन्मातर पतिकं याकनं जि अनुत्तर सम्यक्संबोधि ज्ञानलाना सर्ब-सत्व प्राणिपिन्त भब संसार सागरं उतरे याना उद्धार याय् फय्मा धका जन्मजन्मान्तर पतिकं प्रणिधान याना बिज्यागु बलं अनुत्तर सम्यक्संबोधि ज्ञान लाना प्राणिपिन्त हित याना उत्तरे जुया महामोक्ष सुख लाना बिज्यात । हानं थ्व प्रणिधि धयागु कल्याण याय्गुली जक उद्योग याना बिज्यागुलिं नरमध्ये सिंह स्वरूप जुया बिज्यात । हे सकल सभालोकपिं ? जिनं पूर्वजन्मे जन्मजन्मान्तर पतिकं न्ह्यागु धर्म याःसां थ्वहे अनुत्तर सम्यक्संबोधि ज्ञान लाना याकनं सर्बसत्व प्राणिपिं

उद्धार याय् फय्‌ना धका प्रणिधि धयागु कल्पना याना वयागु बलं धार्थेनं थुगु जन्मे जि बोधिज्ञान लाना सर्व-सत्व प्राणिपिन्त संसार रूपि समुद्रं तरे जुया महामोक्ष सुख प्राप्त ज्वीगु धर्म उपदेश बिया धर्मया राजा धाय्‌का च्वना। अथ्येया कारणे थ्व प्रणिधि धयागु महा तःधंगु हे खः झीसनं प्रणिधान याय्‌मागु हे खः धका निश्चय याना सीका श्रद्धा भावतया सुनां थुगु प्रणिधि बलयागु खँ शब्द मात्र न्यनो, उम्ह मनुष्य लिपास आपालं गुण दया प्रणिधि बलं संयुक्त जुयाच्वंगु कारुणि कस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।८।

हे सकल सभालोकपिं ? न्हापा २ जुया बिज्यापिं सकल तथागतपिं थ्वहे दान, शील, क्षान्ति, बीर्य, ध्यान, प्रज्ञा, उपाय, प्रणिधि, थुलिहे जक तर्कना याना बिज्यागु बलं संसार रूपि समुद्रं भिन्नकं तरे जुया बिज्यात । हानं थ्वहे बलेजक तर्कना याना बिज्यागुलिं नर धयापिं मनुष्य मध्ये सिंह स्वरूप जुया बिज्यात । हे सकल सभा लोकपिं ? न्हापा न्हापाया जन्मे जन्मजन्मान्तर पतिकं जिनं बल पारमितास च्वनेयाना वयागु बलं थुगु जन्मस बोधिज्ञान लाना श्रीघन धाय्‌का च्वना । अथ्येया कारणे

थुगु बल पारमिता धयागु महा तःधंगु हे खः झीसनं याय्मागु हे खः धका सीका श्रद्धा भावतया सुनां थुगु बल पारमितायागु खँ शब्द मात्र न्यनी, उह्म मनुष्य लिपास असंख्य शुभ कल्याण जुयाच्वंगु बल पारमितानं संयुक्त जुयाच्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।९।

हे सकल सभालोकपिं ? हानं न्हापा न्हापा जुया बिज्यापिं सकल बुद्ध तथागतपिं ज्ञानया बलं तरेजुया बिज्यात । गथ्येधाःसा—संकल्प बिकल्पयाक्यें रहित जुयाच्वंगु शून्यताति शून्य महा शून्यतायागु ज्ञान लाना थःगु आत्मायात थःथम्हं ह्मसीका सर्बज्ञ ज्ञान लाना थुगु ज्ञानया बलं भिनकं उद्‌गत धयागु संसारयाक्यें पार जुया तरे जुया बिज्यात । हानं थ्वहे ज्ञानेजक आपालं कोशिश याना बिज्यागुलिं नर धयापिं मनुष्य मध्ये सिंह स्वरूप जुया बिज्यात । हे सकल सभालोकपिं ? जिनं थ्वहे ज्ञान पारमितायागु बलं सर्वज्ञ बुद्ध धाय्का च्वना । अथ्येया कारणे थुगु ज्ञान पारमिता धयागु महा तःधंगु हे खः धका सीका आदर भावतया सुनां ज्ञान बलयागु खँ शब्द मात्र न्यनी, उम्ह मनुष्य लिपास

निश्चय नं महा तःधना च्वंगु सर्बज्ञ ज्ञानं पुरे जुयाच्वंगु कारुणिकस्यपुर धयागु सहरे जन्म कावनी ।१०।

थथ्ये धका सीका दान पारमिता आदि दश पारमिता पुरे याना । क्रमतोबोधिमालभ्यःगतः यथाक्रमथ्यें तःधंगु बोधिज्ञान लाना निर्बाण जुया मोक्ष पद लाना बिज्याह्म वसपोलयात तथागत धाये ।

इति तृतीय पक्ष ॥ ३ ॥

ये धर्मा हेतु प्रभवा
हेतुस्तेषां तथागतः।
ह्यवदत्तेषां च यो निरोध
एवंवादी महा श्रवण ॥

प्रवृत्ति निवृत्यात्मकत्वादियं ये धर्मा गाथा - प्रबृत्ति धैगु संसारिक धर्म । निर्बृत्ति धैगु निर्बाणिक धर्म । थ्व ये धर्मा गाथास धयातःगु दु । लौकिक लोकोत्तरेषु-लौकिकसं लोकोत्तरसं । मंगला मंगल कार्येषु-मंगल कार्येसं अमंगल कार्येसं । सर्वत्र योजनीया-सकल कार्येसं चले याय्मागु । प्रवृत्ति निवृत्ति धर्मफलप्रदत्वात् प्रबृत्तिसं निबृत्तिसं धर्मया फल लाःगु जूयानिंति । प्रवृत्ति निवृत्ति हेतु भूतत्वाच्च - प्रबृत्ति धैगु निबृत्ति धैगु थ्व निताया असंख्य हेतु दु । अथ च तद्व्याख्यानं - थ्व निगूलि अष्टसाहस्रिका आदि पन्चबिंशति साहस्रिका रक्षा भगबती पुस्तक प्यंगू खण्डया । बिस्तरतया नशक्नोम्मि-बिस्तार छुं मतया । यद्व्याख्यानं अष्टसाहस्रिका खण्डेपि पञ्च बिंशत्यादि लक्षाभगवती

खण्डेष्वपि –गुगु ब्याख्यानया कथा शून्यता ज्ञानया खँ अष्टसाहस्रिकासं धैंत:गु दु, हानं पंचविंशति साहस्रिका आदि रक्षा भगबती ग्रन्थे प्यंगू खण्डसं बिस्तार कनात:गु दु । तस्या प्रवृत्ति निवृत्ति श्चैव व्याख्य तत्त्वात्–थुगु प्रबृत्ति निबृत्ति धैगु ब्याख्यानया कथा । संक्षेप तथैव व्याख्यानं–संक्षेप मात्र जक कना ।

इति चतुर्थ पक्षे ॥ ४ ॥

ये धर्मा इत्यादि······

थ्व धर्म धैगु संसारे अबिद्यानं उत्पत्तिजूगु मदुगु बस्तु दय्केगु कल्पना याना संस्कार उत्पत्ति जुल। थुगु प्रकारं द्वादशाकार धर्मचक्रया कथा रक्षा भगबती धैगु तःधंगु ग्रन्थे धैतःगु दु। प्रबृत्ति निबृत्ति धयागु थ्व निगू कथाया ब्याख्यान जेतबन महा बिहारे श्री शाक्यसिंह बुद्ध भगबानं कंगु खँ न्यना धका शिष्यपिसं धाःगु बचन न्यना मैथलि देशया पण्डित आनन्द ब्राह्मण प्रसन्न जुया थव सप्तशत ७०० शिष्यपिसं सहित याना जेत-बन महा बिहारे वना त्रिरत्नया शरणे वना पाप देशना याना पुण्यानुमोदना याना नमस्कार याना बोधिचित्त उत्पत्ति याना थुगु प्रकारं सप्तबिधानुत्तर पूजा याना श्री शाक्यमुनि भगबानयाके प्रब्रज्या ब्रत पवन। थनंलि श्री शाक्यसिंह भगबानं आनन्द प्रमुखं सकल शिष्ययात प्रब्रज्या ब्रत बिया आनन्द आदि ७०० शिष्ययात भिक्षु यात।

इति पंचम पक्षे ॥ ५ ॥

ये धर्मा हेतु प्रभवा बायु चन्द्र कामा-त्मका धर्मा हेतु प्रभवा-बायु चन्द्र कामयाकें उत्पत्ति जूगु धर्म धयागु संसार हेतुनं उत्पत्ति जुल। हेतुस्तेषां स्तथागतः। यथायेन प्रकारेण आगत स्तथातेन प्रकारेण गत स्तथागतं गुगु प्रकारं संसारस जन्म जुया वल, उगु प्रकारं संसारस मरण जुयावंगुयात हेतु स्तथागत धाय्। ह्यवद-त्तेषां च योनिरोध. तेषां प्रवृत्ति हेतु भवान्ता संसारिकाणां निरोध-थुगु प्रवृत्ति हेतु नं उत्पत्तिजूगु धर्म संसार चक्रथ्यें हितु हिला च्वंगु निरोध धाय्। थुलि मोक्ष मार्गया खँ निश्चयनं आज्ञा दय्कल। एवंवादी महा श्रवणः। नायक शाक्यराट् एवंवादी महाश्रवणः - श्रावकया नायक जुयाच्वंह्म शाक्यबंशया राजा श्री शाक्यसिंह भगवानं एवंवादी-थुगुकथं आज्ञा दय्कल।

इति षष्ठम पक्ष ॥ ६ ॥

ये धर्मा हेतु प्रभवा हेतुस्तेषां तथागतः। इति पूर्वार्द्धं शाक्यसिंह नोक्तं-थुलि न्हापां-यागु बापु श्लोक श्री शाक्यसिंह भगबानं आज्ञा दय्का बिज्यागु। ह्यवदत्तेषां च यो निरोध एवं वादी महा श्रवण:॥ इति उत्तरार्द्धं शिष्या-णां स्तुतिरिति-थुलि लिपायागु बापु श्लोक शिष्य लोकया बचन जुल। आर्यावृत्तं-थ्व ये धर्मा गाथा आर्यछेद धयागु।

इति सप्तम पक्ष ॥ ७ ॥

थुलि ये धर्मा गाथाया अर्थ समाप्त जुल।

थाकू:—बागमती छापाखाना गाबहाल टोल. वनबहाल ।